

Позиція Експертної мережі Міжнародної Кримської платформи стосовно злочинного руйнування збройними силами російської федерації греблі Каховської ГЕС в ніч на 6 червня 2023 року

Підрив греблі Каховської ГЕС є черговим воєнним злочином російської федерації, порушенням статті 56 Першого Додаткового протоколу до Женевських конвенцій про захист жертв міжнародних збройних конфліктів, стороною яких є росія. Цей терористичний акт є проявом безвідповідальної та злочинної політики російської влади проти України, потенційні наслідки якої можуть стосуватися всієї Європи та світу. Підтоплення величезної території нижче по течії Дніпра є особливо небезпечним та буде мати значні екологічні, соціальні та економічні наслідки, а також безпекові ризики для півдня України та Північного Чорномор'я.

Зміна цілісності встановленої екосистеми, забруднення води внаслідок підтоплення місць організованого та неорганізованого зберігання побутових відходів, пестицидів, заболочування території, опріснення прибережних вод Чорного моря, загибель тварин та значної кількості риби, та інші екологічні наслідки будуть мати довготривалий негативний вплив.

Соціальні наслідки обумовлені підтопленням більш ніж 80 населених пунктів на обох берегах Дніпра, ускладненням з водопостачанням Херсонської, Миколаївської та Запорізької областей, а також Північного Криму. Буде суттєво обмежений доступ до прісної води. Це також може призвести до ускладнення епідеміологічної ситуації та розповсюдження інфекційних захворювань на півдні України. Тисячі людей вже зараз евакуюють з підтоплених територій.

Системи меліорації півдня України опинились під загрозою, що вплине на сільськогосподарську діяльність Дніпропетровської, Запорізької та Херсонської областей. Підтоплення сільськогосподарських земель призведе до додаткових значних негативних наслідків для світової продовольчої безпеки. Економічні наслідки також будуть відчутні і для промислових підприємств регіону.

Безпекові виклики пов'язані із затопленням територій, які знаходились під контролем російських військових і були заміновані, а також мали склади вибухонебезпечних речовин тощо. Іншим фактором є вплив на ядерну безпеку ЗАЕС з метою створення передумов для інциденту високого рівня по шкалі INES, оскільки системи охолодження Запорізької АЕС забезпечуються дніпровською водою.

Затоплення територій півдня України несе загрозу знищення пам'яток культурної спадщини корінних народів та їхнього традиційного господарювання. Знищення російськими військами греблі Каховської ГЕС ставить під загрозу існування історичних ландшафтів і пам'яток археології в районах населених пунктів Миколаївка, Ольгівка, Тягинка, Понятівка, Садове, Козачі Лагері, Нова Маячка – під загрозою затоплення більш як 170 курганних поховань; поселенська пам'ятка – зольник «Велика Кардашинка» та Понятівський могильник II ст. до н.е. - III ст. н.е.

Підриб Каховської ГЕС, яка знаходилась під ефективним контролем російської федерації, є актом техногенного та екологічного тероризму, найбільшою техногенною катастрофою в Європі останніх десятиріч.

Експертна Мережа Кримської Платформи закликає міжнародні організації, уряди, громадян, урядовців:

1. Рішуче засудити терористичні дії російської федерації на Каховській ГЕС та порушення Женевських конвенцій.
2. Посилити тиск на країну-агресора, зокрема, ввести додаткові санкції проти окремих галузей російської економіки та конкретних винуватців цієї трагедії.
3. Надати Україні засоби, включаючи військові, необхідні для деокупації захоплених територій та недопущення повторення подібних терористичних актів на інших тимчасово окупованих територіях.
4. Об'єднати зусилля з метою екстреного подолання наслідків екологічної та гуманітарної катастрофи, надати Україні засоби та допомогу для найшвидшого відновлення територій навколо Каховської ГЕС, спостерігати за ситуацією на півдні України та фіксувати наслідки заподіяної шкоди.
5. Розглянути можливість використання заморожених російських активів для відновлення екологічного та соціально-економічного стану територій, які зазнають негативного впливу.
6. Зробити все можливе для неунікнення державою-агресором відповідальності за заподіяний злочин, зокрема із використанням механізмів міжнародних організацій та судів. Закликаємо Міжнародний кримінальний суд розслідувати воєнний злочин підрибу Каховської ГЕС.
7. Провести термінове засідання РБ ООН та ГА ООН з метою реагування на російський теракт. Порушити питання про виключення рф з ЮНЕСКО. Поставити питання про використання механізму «Консенсус мінус один» в ОБСЄ з метою обмеження голосу країни-агресора.